

Uniwersytet Łódzki
Instytut Anglistyki
Zakład Pragmatyki
Językowej, Kierownik
Prof. zw. dr hab. Piotr Cap
Pomorska 171/173
90-236 Łódź, Polska
Tel./Fax: #48 42 665 52 20

University of Łódź
Institute of English
Dept. of Pragmatics, Head
Prof. Piotr Cap, Ph.D.
Pomorska 171/173
90-236 Łódź, Poland
Tel./Fax: #48 42 665 52 20

e-mail: strus_pl@yahoo.com
http://anglistyka.uni.lodz.pl/ZPJ?piotr_cap

Łódź, dn. 10 sierpnia 2015 r.

Recenzja w postępowaniu habilitacyjnym dra Łukasza Grabowskiego

A. Ocena osiągnięcia naukowego zgłoszonego przez Habilitanta zgodnie z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki

Jako „osiągnięcie naukowe” w rozumieniu w/w Ustawy wskazuje Habilitant „korpusowe badanie zróżnicowania leksyki i frazeologii w tekstach farmaceutycznych”, przedstawione w ramach 3 publikacji. Publikacje te obejmują monografię p.t. *Phraseology in English Pharmaceutical Discourse: A Corpus-Driven Study of Register Variation* (Opole, 2015), a także 2 artykuły o zbliżonej tematyce, wydane w czasopismach naukowych *English for Specific Purposes* (2015) oraz *Studies in Polish Linguistics* (2014). Wszystkie te prace zostały opublikowane przez Habilitanta po uzyskaniu przez Niego stopnia naukowego doktora (2010).

Najobszerniejsze dotąd expose zainteresowań naukowych dra Łukasza Grabowskiego stanowi licząca 312 stron monografia *Phraseology in English*

Pharmaceutical Discourse: A Corpus-Driven Study of Register Variation, będąca ukoronowaniem badań w ramach projektu Narodowego Centrum Nauki (program Sonata 5). Książka dra Grabowskiego stanowi wyczerpujące studium korpusowe angielskiego dyskursu farmaceutycznego. Autor bierze pod lupę cztery gatunki tego dyskursu: ulotki dla pacjentów, opisy produktów leczniczych, protokoły z badań klinicznych leków oraz fragmenty tekstów z podręczników akademickich z dziedziny farmakologii. Gatunki te, reprezentowane korpusem ponad 2 milionów wyrazów tekstowych, poddaje dr Grabowski szczegółowej analizie pod kątem zmiennych kontekstowych (określenie nadawcy/odbiorcy, tematyki tekstu, medium przekazu), językowych (słowa kluczowe, sekwencje wielowyrazowe, ramy frazowe), a także funkcjonalnych, czyli wiążących występowanie określonych cech językowych z danym kontekstem. Na szczególną uwagę zasługuje skrupulatność metodologiczna tak skonstruowanego badania – Autor przechodzi w sposób systematyczny od pojedynczych jednostek leksykalnych do dłuższych ciągów tekstowo-dyskursywnych, kompetentnie łącząc ilościowe i jakościowe metody analizy. Metodologia przyjęta przez Habilitanta zdecydowanie wyróżnia się na tle dotychczasowych opracowań dyskursu farmaceutycznego, operujących w sposób wybiórczy na wybranych poziomach organizacji tekstu/dyskursu. Wyniki badań zawarte w monografii dra Grabowskiego przekonująco dowodzą zróżnicowania form językowych w poszczególnych gatunkach dyskursu farmaceutycznego, osadzonych w różnych kontekstach komunikacyjnych.

Do najciekawszych wniosków płynących ze studium Habilitanta zaliczyłbym następujące: a) wysoki stopień dyrektywności ulotek dołączanych do leków, przy jednoczesnej obecności zbitek wyrazowych o charakterze wartościującym; b) obecność nazw instytucjonalnych w protokołach z badań klinicznych; c) obecność zbitek organizujących dyskurs w podręcznikach akademickich z dziedziny farmakologii. Wydaje mi się, że Habilitant mógł te wnioski bardziej rozwinąć pod kątem pragmatycznym. Można mianowicie postulować, że połączenie aktów mowy dyrektywnych i ewaluacyjnych w

tekstach ulotek medycznych wskazuje na istnienie zdefiniowanego profilu odbiorcy – „świadomego konsumenta”, oczekującego nie tylko zwięzłej instrukcji postępowania, ale także uzasadnienia. Z kolei obecność nazw instytucjonalnych w protokołach z badań klinicznych może wskazywać na realizację celu utrzymania i ugruntowania współpracy pomiędzy przedstawicielami przemysłu farmaceutycznego, a szeroko pojętą kadrą lekarską na poziomie podstawowych jednostek opieki medycznej. Wreszcie obecność zbitek organizujących dyskurs w podręcznikach akademickich świadczyłaby o potrzebie i celu zdydaktyzowania trudnego leksykalnie dyskursu na rzecz łatwiejszego odbioru. Oczywiście można z tymi hipotezami polemizować; można także proponować kolejne hipotezy o charakterze pragmatycznym, co wydaje się racjonalne w świetle nie tylko ilościowej, ale też jakościowej orientacji badania.

Powyższe uwagi nie umniejszają jednak wartości monografii przedstawionej przez Habilitanta. Książka *Phraseology in English Pharmaceutical Discourse: A Corpus-Driven Study of Register Variation* jest niewątpliwie pozycją nowatorską, zarówno pod względem metodologicznym, jak i empirycznym. Jej wartość należy rozpatrywać nie tylko w wymiarze naukowym, ale także pedagogicznym. Może mianowicie stanowić cenne źródło danych do wykorzystania w nauczaniu języka angielskiego dla celów specjalistycznych, a także dla celów tłumaczeniowych lub też nauki tłumaczenia specjalistycznego. Bazę danych zawartych w monografii uzupełniają znakomicie oba artykuły zgłoszone przez Habilitanta jako składowe „osiągnięcia naukowego”, czyli wcześniej wspomniane publikacje w czasopismach *English for Specific Purposes* oraz *Studies in Polish Linguistics*. Warto w tym miejscu wspomnieć o wysokiej pozycji parametrycznej obu periodyków – pierwszy z nich indeksowany jest przez Journal Citation Reports i posiada Współczynnik Wpływu (*impact factor*) o wartości 0.953, co lokuje go na liście A MNiSW z punktacją=35. Drugi periodyk zamieszczony jest na liście B MNiSW z punktacją=8.

B. Ocena innej istotnej działalności naukowej

Na resztę podoktorskiego dorobku naukowego/wydawniczego dra Łukasza Grabowskiego składają się: monografia p.t. *A Corpus-Driven Study of Translational and Non-Translational Texts: The Case of Nabokov's 'Lolita'* (Opole, 2012), tom współredagowany poświęcony tłumaczeniu wspomaganemu komputerowo, 4 artykuły w recenzowanych czasopismach naukowych (w tym 1 zamieszczony w periodyku z listy A MNiSW), 14 artykułów opublikowanych w tomach zbiorowych, a także prace leksykograficzne i tłumaczenia. Dorobek ten prezentuje się okazale pod względem ilościowym, a także jakościowym, dowodząc szerokich zainteresowań naukowych Habilitanta. Szczególnie należy podkreślić pracę Habilitanta nad opisem uniwersaliów tłumaczeniowych, znacznie poszerzającą dotychczasowe wyniki studiów. Poruszając się swobodnie w obrębie trzech systemów językowych – angielskiego, rosyjskiego i polskiego – przedstawia dr Grabowski nowatorskie tezy o charakterze porównawczym. Wykorzystuje przy tym oryginalnie skonstruowane metodologie, łączące podejścia językoznawstwa korpusowego, stylometrii komputerowej oraz statystyki. Imponująca jest kompetencja Habilitanta w zakresie projektowania metod badawczych na rzecz opisu dotychczas nie zbadanych zjawisk, a także polemiki z obowiązującymi tezami, np. twierdzeniem jakoby uniwersalia tłumaczeniowe miały charakter „absolutny” – co Habilitant przekonująco podważa.

Warto podkreślić szeroki wachlarz gatunków tekstowych i dyskursywnych, z których czerpie Habilitant dane do analizy. Dane te pochodzą z tekstów literackich, dyskursu sfery publicznej, dyskursu specjalistycznego i szeregu rozmaitych tekstów oraz dyskursów mniejszego kalibru, które Habilitant poddaje skrupulatnej analizie. Świadczy to o dużym zacięciu badawczym i chęci poparcia przedstawianych hipotez maksymalną liczbą dowodów językowych.

Taka troska o obiektywizację analizy występuje u młodych badaczy doprawdy rzadko.

Nawiązując do powyższej myśli należy dodać, iż dr Grabowski prowadzi intensywne życie naukowe, a Jego kontakty akademickie i zaangażowanie sprzyjają jakości badań. W okresie po uzyskaniu stopnia naukowego doktora uczestniczył dr Grabowski w licznych konferencjach i spotkaniach naukowych krajowych i zagranicznych, przedstawiając w sumie 23 referaty, w tym 4 referaty zaproszone. Świadczy to jednocześnie więc o rozpoznawalności naukowej Habilitanta i jego rosnącej pozycji w środowisku naukowym. Szczególnie wysoko należy ocenić zaproszenie dra Grabowskiego do wygłoszenia odczytu na posiedzeniu Sekcji Frazeologicznej Komitetu Językoznawstwa Polskiej Akademii Nauk (2013). Swoje kontakty naukowe buduje Habilitant także poprzez aktywną działalność projektową, w ramach realizacji grantów Narodowego Centrum Nauki oraz Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki. Niewątpliwie posiada dr Grabowski cenną w obecnych czasach umiejętność rozpoznania potrzeb rynku naukowego oraz konstruowania oferty naukowej spójnej z tymi potrzebami. Jest to umiejętność ciągle rzadka w polskim środowisku naukowym, szczególnie wśród humanistów.

Oceniając dorobek dra Łukasza Grabowskiego nie sposób pominąć Jego szerokiej działalności na polu organizacji i popularyzacji nauki. Dr Grabowski jest stałym współpracownikiem Komitetu Językoznawstwa PAN, działa też aktywnie w licznych towarzystwach naukowych, m.in. Polish Society for the Study of English oraz Formulaic Language Research Network. Z uznaniem przyjmuję Jego praktycznie coroczne zaangażowanie w organizację Opolskiego Festiwalu Nauki. W osobie dra Grabowskiego mamy więc do czynienia z badaczem samodzielnym, rzutkim, chętnie podejmującym ambitne wyzwania naukowe oraz – co ważne – osobą chętnie współpracującą i wnoszącą wkład do środowiska akademickiego.

W podsumowaniu pragnę jednoznacznie stwierdzić, że dr Łukasz Grabowski spełnia z powodzeniem kryteria oceny ujęte w *Rozporządzeniu*

MNiSW z dnia 1 września 2011 roku w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego – o co niniejszym wnioskuję.

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized letter 'P' followed by a smaller 'C' and a period.

Prof. zw. dr hab. Piotr Cap
Uniwersytet Łódzki